

ORIENTERINGSSAK

Til:
Universitetsstyret

Møtedato:
17.06.2022

Sak:

Orientering om høring om endring i eksportkontrollforskriften

Utenriksdepartementet har sendt på høring forslag til endringer i eksportkontrollforskriften med høringsfrist 28. juni. Høringsforslaget legger opp til å utvide eksportkontrolllovens lisensordning til også å omfatte UH-sektoren. Formålet med forslaget er å styrke kontrollen av kunnskapsoverføringer som kan tjene til å utvikle et lands militære evne. Endringene i eksportkontrollforskriften søker derfor å tydeliggjøre at eksportkontrollregelverket også omfatter kontroll av visse overføringer av kunnskap med militære anvendelser som overføres til utenlandske borgere og virksomheter. Dette vil bidra til å beskytte nasjonale sikkerhetsinteresser på en bedre måte. Følgende endringer er foreslått i forskriften:

Eksportkontrollforskriften § 2 (10) skal lyde:

«Med kunnskapsoverføring menes enhver form for muntlig eller skriftlig deling av kunnskap om varer og teknologi som kan tjene til å utvikle et lands militære evne.»

Eksportkontrollforskriften revidert § 3 skal lyde:

«Eksport av visse varer, nærmere angitt teknologi, herunder immaterielle ytelser som bl.a. kunnskapsoverføring, tekniske datapakker eller produksjonsrettigheter for varer eller visse tjenester krever lisens fra Utenriksdepartementet etter forskriftens §§ 4 til 7 om ikke annet følger av denne forskrift. Departementet avgjør i tvilstilfeller om en ytelse er lisenspliktig eller ikke. Lisensplikten gjelder også ved eksport av varer fra tollager».

Eksportkontrollforskriften nye § 5a skal lyde: «Lisensplikt for kunnskapsoverføring»

Kunnskapsoverføring om varer og teknologi oppført på liste I og II, samt kunnskapsoverføring for øvrig som kan tjene til å utvikle et lands militære evne, som ytes i utlandet eller her i landet for bruk i utlandet, krever lisens fra Utenriksdepartementet.»

UiTs høringsinnspill

De foreslåtte forskriftsendringene vil ha stor betydning for UiT som kunnskapsinstitusjon. Forskningen vår omfatter de fleste av de tekniske fagområdene som berøres av endringen, så endringsforslaget vil begrense forskningen og forskningens rammebetingelser.

Under er hovedbudskapet i høringsinnspillet oppsummert:

- Den akademiske friheten er under nasjonalt og internasjonalt press. Forslaget til endringer i eksportkontrollforskriften bidrar til en forverring av situasjonen.
- Regelverket bør ikke være strengere enn hos de landene som vi skal samarbeide og sammenlikne oss med.

- En byråkratisert og ressurskrevende håndheving av regelverket vil være uheldig for forskningstunge institusjoner. Lisensplikten kan medføre en dreining av forskningen bort fra teknologier som vil kreve lisensiering, teknologier som i utgangspunktet vil kunne gi svært verdifulle bidrag til det sivile samfunn.
- En for streng lovgivning vil kunne medføre en «brain drain» der de dyktige forskerne tar med seg forskningen til land med et mindre restriktivt regelverk, og ekspertise går tapt innenfor områder vi absolutt bør være gode på.
- Dersom våre forskere ikke kan være med i prosjekter som oppfattes problematiske i forhold til eksportkontrollforskriften, så risikerer vi at andre stater eller aktører tar vår plass. Det kan være et verre scenario.
- I tilfellene hvor lisens ikke innvilges, vil det innebære at forskningsresultater verken kan deles eller kvalitetssikres gjennom anonyme fagfellevurderinger. Dette vil innebære en nedskalering av forskningsaktivitet på disse områdene, og en nedbygging av forskningsaktivitet som tvert imot trengs og styrkes.
- Det vil være en fordel med en halvårlig eller årlig vurdering fra Utenriksdepartementets side av hvert enkelt land. Det politiske landskapet endres raskt, og man må ha litt forutsigbarhet og kunne endre praksis deretter.
- For å ivareta legitimiteten og tilliten til at spørsmålet om sikkerhetshensyn og akademisk frihet faktisk veies opp mot hverandre i hver sak, bør det ses nærmere på prosessen og ordningen for saksbehandlingen. Enten ved at det opprettes et eget klageorgan, eller helst ved at disse sakene flyttes ut av Utenriksdepartementet, slik at departementet ikke er førsteinstans.
- Å opprette et eget organ som behandler disse sakene, fortrinnsvis som førsteinstans, vil kunne gi mulighet for representasjon fra UH-sektoren.

En arbeidsgruppe nedsatt av rektor vil ferdigstille UiTs høringsinnspill innen høringsfristen.

Dag Rune Olsen
rektor

Dokumentet er elektronisk godkjent og krever ikke signatur

Saksansvarlig: Camilla Brekke

Saksbehandler: Sølvi Brendeford Anderssen